

Cyprianum a sua sententia nunquam discessisse; quod autem plures critici catholici opera omnia controversa ut genuina admiserint, putamus id factum esse potius ratione quadam oeconomica, ne scilicet crederent haeretici Catholicos de sua causa desperare, si ea omnia vera forent; maluerunt scilicet catholici Scriptores uti methodo Augustini.

Qui ergo ex auctoritate Cypriani contra Primatum Romani Pontificis eiusque infallibilitatem vult argumentari, demonstrat prius certis argumentis (quod tamen etsi demonstraverit, efficit nihil) ipsum restitisse Stephano, nec unquam cessisse: si enim aliquando cessit, ipse errorem suum fassus est, suamque priorem inobedientiam improbavit. Quoad controversiam de baptismo haeticorum lege Emmanuelis Schelstrate in Antiquitate Ecclesiae illustrata dissert. 1. c. 5. et Augustini Orsi Dissert. de Baptismo in nomine Iesu Christi part. 2^m.

IV. Augustinus epist. XLIII ad Glorium aliosque Donatianos, ut ostendat Donatianos immerito conqueri de sententia adversus se lata Romae a Rom. Pontifice Melchiade cum aliis Episcopis, tanquam iniusta, haec inter alia habet n. 19: « Quasi non eis ad hoc dici posset et iustissime dici: ecce putemus illos Episcopos qui Romae iudicaverunt non bonos iudices fuisse; restabat adhuc plenarium Ecclesiae universae Concilium, ubi etiam cum ipsis iudicibus causa posset agitari, ut si male iudicasse convicti essent, eorum sententiae solverentur ». « Equidem (ait Gilbert Doctor Belga in Tractatu citato Disp. II. §. 5) nihil in universa antiquitate fortius, efficacius, et veritatis quam docemus (fallibilitatis scilicet R. P.) magis decisivum inveniri potest ». Patet enim a iudicio Romanae Sedis appellari posse ad iudicium Synodi universalis, et hanc superiorem esse Rom. Pontifice, cuius sententias rescindere possit, et quidem etiam in causis fidei, nam talis erat causa iudicata a Melchiade inter Donatianos et Caecilianum. Respondeo. Concesso Antec. h. e. Augustini testimonio, nego consequentiam, scilicet ex Augustini sententia vel Romanum Pontificem ex cathedra loquentem non esse infallibilem, vel concilium universale superius eo esse ut vim coactivam in ipsum habeat. Ratio negatae consequentiae haec est quia etiam admissa infallibilitate et superioritate Rom. Pontificis, potuerunt haec recte dici ab Augustino. Sane 1° tenendum est quaestionem, in qua sententiam tulit Melchiades fuisse quaestionem facti, an nimirum vera essent crimina quae Donatiani Caeciliano eiusque ordinatoribus obiiciebant. Porro 2° nemo dixerit in huiusmodi sententiis ferendis esse infallibiles Pontifices. 3° Si quis non acquiescat tali sententiae, potest rogare ut idem iudex cum aliis assessoribus, ampliorique Synodo causam cognoscat; in qua Synodo si prioris sententiae iniustitia appareat, solvi ipsa certe potest

auctoritate potissimum eiusdem Pontificis. Haec nullo modo adversantur infallibilitati Pontificis, eiusque prae Synodis oecumenicis superioritati. Porro haec sunt quae Augustinum affirmare certo constat; neque enim de appellatione loquitur, neque clarum est ipsum negare priorem iudicem, h. e. Rom. Pontificem iudicem quoque esse debere in Synodo oecumenica. Licet enim formulas adhibeat quae proprie de reis non de iudicibus usurpantur (*cum ipsis causam agitari, si convicti essent*; ii namque quibuscum causa agitur, et qui convincuntur, rei sunt, vel actores), attamen improprie eas adhibere potuit Augustinus, quatenus cum prius iudicium retractaretur, priores iudices personam veluti reorum sub quadam ratione induebant.

Et sane an ignorabat Augustinus id quod eadem aetate Zosimus affirmabat Patribus carthaginiensibus epist. X: « Patrum traditio Apostolicae Sedi auctoritatem tantam tribuit (h. e. agnovit et asseruit) ut de eius iudicio disceptare nullus auderet... tantum nobis esse auctoritatis ut nullus de nostra possit retractare sententia ». « Cuncta quippe per mundum novit Ecclesia (ait sub finem eiusdem seculi Gelasius epist. XIII ad Episcopos Dardaniae) quoniam Sedes B. Petri de omni Ecclesia fas habet iudicandi, neque cuiquam liceat de eius iudicare iudicio ». Cf. quae dedimus in Th. XVII.

THESIS XXXVI.

Neque ex eo, quod Romanus Pontifex ipse credere teneatur quod definit, consequitur ipsum unum definire non posse.

I. Ut quis *fide divina* credere teneatur, satis est ut ei certo constet Deum revelasse; ut autem quis credat *fide catholica* satis est ut ei certo constet ope magisterii Ecclesiae divinitus instituti Deum revelasse; hoc enim posito ipsa lex naturalis et divina obligat ad credendum. Atqui cum Romanus Pontifex ex cathedra est locutus, hoc posito facto, quemadmodum ceteris, ita ipsi constat per magisterium a Deo institutum quid Deus revelaverit. Poterat quidem ipse nolle definire, sed facta definitione, cui adfuit divina assistentia (quae non adfuisset si ille non definisset) iam infallibilis certitudo revelationis est independens ab eius voluntate. Ergo haec duo in uno subiecto componi possunt ut definiat, et credere teneatur.

Et sane Concilium ipsum definiens debet credere quod definiat; nec singuli tantum, sed universa Synodus, si universalem fidei professionem edere velit, debet et ea comprehendere, quae ipsa iam definiverat. Et re quidem vera si idem qui definit non teneretur credere, nec teneretur qui eidem succedens haberet eandem auctoritatem, unde Synodus sequens non teneretur decretis fidei Synodi

praecedentis; hoc vero est falsum. Ergo nulla est repugnantia quod eadem persona (sive moralis sit sive physica) et definiat et credere debeat quod definivit, sive quod per suum ministerium Deus ipse definivit.

II. Difficultas esse potest: Romanus Pontifex non tenetur legibus a se latis ex potestate suae iurisdictionis, saltem coactive, quia nemo in se ipsum potestatem habet coactivam: si ergo auctoritas docendi est potestas iurisdictionis, decretum fidei editum a Romano Pontifice erit actus suae iurisdictionis: non ergo eo decreto tenebitur Pontifex: vel igitur dicendum Pontificem non teneri ad credendum quod definivit, et falsum est quod dictum est prius; vel negandum auctoritatem docendi esse partem potestatis iurisdictionis, quod tamen catholici doctores communiter docent.

Respondeo. Potestas iurisdictionis magisterii extenditur in subditos; Romanus autem Pontifex nulli iurisdictioni in terris est obnoxius. Itaque credere ipse debet, quia credendum est Deo revelanti cum certa est revelatio, non tantum quia Ecclesia id praecipit, sed quia lex naturalis id exigit, et ipse Deus positive praecipit: at concedimus Romanum Pontificem non teneri vi coactiva magisterii Ecclesiae, quemadmodum nulla poena sive excommunicationis, sive alia quavis obligari potest. Si tamen prout privatus homo teneret doctrinam oppositam dogmati definito, deformis esset a magisterio Ecclesiae, et vere haereticus, quia repugnaret veritati revelatae manifestatae per magisterium Ecclesiae; non esset tamen proprie inobediens Ecclesiae; quia non est inobediens qui superiorem non habet.

Igitur auctoritas docendi est potestas iurisdictionis, sed respectu subditorum: quare deficit quoad ipsum Romanum Pontificem eumque solum. Unde ad argumentum: vel Romanus Pontifex credere non tenetur quod ipse definit, vel actus docendi non est actus iurisdictionis, quam nemo in se ipsum exercet; respondendum est, quod tenetur credere; sed non propter obedientiam debitam iurisdictioni Ecclesiae, at propter obedientiam debitam Deo: et quod actus eius docendi est quidem actus iurisdictionis, sed erga capaces h. e. subditos, non erga se ipsum.

FINIS

APPENDIX

Absolvimus tractationem de Romano Pontifice, cuius Primatus demonstratio si teneatur, non opus est alia nota ad discernendam veram Christi Ecclesiam. Verum quia catholici tractatores solent in controversia cum Protestantibus ab hac speciali nota praescindere, et in quaestionem adducere an Ecclesia Romana quae nempe Romano Pontifici obedit, sit vera Ecclesia; quoniam de Ecclesia egimus in prolegomeno, ne huius rei tractatio manca videatur, subiiciemus breviter tractationem de notis Ecclesiae, ut exinde quoque pateat quod toto tractatu praecedenti effecimus, Ecclesiam Romanam esse unicam veram Ecclesiam.

§. I.

Necesse est Ecclesiam veram Christi aliquas habere notas, propter quas cognoscatur et discernatur a falsis sectis. Inepte vero Protestantes notas Ecclesiae esse constituunt veritatem doctrinae, et legitimam Sacramentorum administrationem. Sed unitas, sanctitas, catholicitas, et apostolicitas, quae sunt ontologicæ proprietates Ecclesiae, sunt logice eiusdem quoque notae; eaeque necessariae omnes sunt, ut aliquis coetus vera Christi Ecclesia existimetur; atque sufficientes tum simul omnes, tum quaedam quoque ex illis seorsim, ad demonstrandam veram Christi Ecclesiam.

I. Nota proprie ad subiectum refertur quod ipsa manifestat; ideoque minorem habet extensionem ac signum: nota igitur id est quod cognitum cum sit ad certam notitiam subiecti conducit. Potest esse nota tum intelligibilis tum sensibilis, iuxta indolem subiecti: cum vero subiectum, cuiusmodi est Ecclesia, sensibile est; nota debet esse et ipsa sensibilis non quidem ita, ut sit aliquid tantum immediate visibile; subiectum enim cognoscens, pro quo necessariae sunt notae, non est sensus sed intellectus, et obiectum cognoscibile non est solum id quod sensibus subest: sed ita debet nota esse sensibilis ut quod est intelligibiliter visibile, contineatur in eo quod sensibilibus visibile est quemadmodum diximus (§. X) de Ecclesiae visibilitate. Cum subiecti notitia investigatur per notas, nota debet esse, non quidem in se, sed quoad nos notior eo, in cuius notitiam adducit. Subiectum manifestandum a notis Ecclesiae, non est simpli-